

Matkvalitet

Kloning

Artificiell kloning sker genom en exakt kopia av en individ. DNA plockas ut från celler och injiceras i djurets cell som sedan placeras i livmodern. Kloning måste märkas för att konsumenterna ska kunna göra medvetna val. Här är Sveriges Konsumenters ståndpunkt inom kloning.

Detta är kloning

Kloning är att skapa genetiska kopior av ett djur det vill säga flera individer med samma arvsanlag och kopiering på cellnivå eller på gennivå. Kloning är ovanligt hos djur, men sker ibland spontant hos djur och människor som enägstvillingar.

I USA har myndigheten för livsmedel och läkemedel (FDA) efter en analys av risker kommit fram till att kött och mjölk från klonade djur är lika säkra för hälsan som livsmedel från andra djur. Efter att FDA 2006 gick ut med detta besked har europeiska kommissionen bett EFSA (den europeiska livsmedels-säkerhetsmyndigheten) om ett vetenskapligt utlåtande om livsmedelsprodukter från klonade djur och deras avkommor.

EFSA:s vetenskapliga utlåtande kom i juli 2008. I utlåtandet säger EFSA att klonade djur och deras avkommor inte utgör någon ytterligare risk för miljön jämfört med konventionellt avlade djur. Vidare att livsmedelssäkerheten inte avviker från andra livsmedel och att djurhälsan visar samma svårigheter som andra assisterade reproduktionstekniker. Däremot anser EFSA att metoden innebär ett stort lidande för djuren som ofta drabbas av dödliga medicinska problem.

Denna policy klargör Sveriges Konsumenters ståndpunkter om kloning av djur för livsmedelsändamål.

Det finns aspekter och problem med kloning som är förknippade med djurhälsa och djurskydd, biologisk mångfald och uthållighet, avelsarbete, märkning och spårbarhet samt livsmedelssäkerhet.

Djurhälsa och djurskydd

Kloning är förbunden med samma svårigheter som andra liknande reproduktionsmetoder. Det finns inte mycket data till hands ännu. Det finns endast data från några djurslag och inga studier på "äldre" kloner eller på djur under hela deras livstid.

Dock finns det uppgifter om problem, från djurväl-färdssynpunkt, med dräktigheten och en ökad storlek på avkomman, vilket leder till fler kejsarsnitt. Det är högre frekvens av dessa svårigheter för kloning än för andra reproduktionsmetoder. Hos klonade djur förekommer även defekter och fysiologiska störningar.

Eftersom kloningsprocessen i dagsläget inte är särskilt effektiv krävs ett stort antal surrogatmödrar för att producera ett litet antal kloner. Avelsorganisationerna i Europa har enats om regler för ett ansvarsfullt avelsarbete med livsmedelsproducerande djur (se www.sefabar.org).

Regler för ansvarsfull kloning borde kunna ingå i en sådan överenskommelse.

Biologisk mångfald och uthållighet

Med kloning kan djur förökas från ett enskilt djur och man får många genetiskt identiska individer. Detta leder till en ökning av vissa genotyper i populationen. Utan en väl genomtänkt plan för kloning leder detta till att den biologiska mångfalden minskar. Hela besättningar kan vid sjukdom raderas ut eftersom alla djur är lika mottagliga för sjukdom eller annan negativ påverkan.

En utveckling av avelsarbetet med nötkreatur och gris liknande den för fjäderfä, med stark koncentration till några få avelsföretag är inte önskvärd. För små länder med raser med särskilda behov kan det leda till mindre/sämre möjligheter att ha inflytande på avelsmaterialet.

De nordiska avelsprogrammen, den så kallade Nordiska profilen, är uthålliga eftersom man beaktar både fruktsamhet och djurhälsoaspekter tillsammans med produktionsegenskaper. För att kunna behålla det svenska framgångsrika avelsarbetet bör Sverige i nuläget förordas försiktighetsprincipen.

I dagsläget betalar EU miljöersättningar i landsbygdsprogrammet för att bevara traditionella raser av livsmedelsproducerande djur. Att acceptera kloning motverkar syftet att öka variationen hos husdjuren för livsmedelsproduktion.

Livsmedelssäkerhet och märkning

Livsmedelssäkerhet har testats för bland annat toxikologi och näringsinnehåll. Livsmedel från klonade djur avviker inte från andra livsmedel i detta avseende. Det råder olika uppfattningar om de etiska frågorna när det

gäller kloning av djur för livsmedelsändamål och konsumenterna har begränsad kunskap när det gäller kloning.

I dag finns inget bindande regelverk för kloning i EU, men EU har lagstiftning om avelsarbete, djurskydd och nya livsmedel. Danmark har regler som begränsar kloning till forsknings- och biomedicinska ändamål. Den svenska djurskyddslagen går ofta längre än EU:s motsvarighet. En möjlighet är att kloning kan regleras i EU-direktiv om nya livsmedel.

Våra krav

- **Livsmedel från klonade djur eller dess avkomma tillför inte konsumenten någon extra nytta och bör därmed inte användas.**
- **Om kloning blir verklighet i EU och inte går att hindra är märkning ett absolut krav.**
- **Det finns faror förknippade med användningen av ett begränsat antal avelslinjer i intensiv djurhållning, vilket kan påverka den biologiska mångfalden hos livsmedelsproducerande djur.**
- **Vi vill framhålla behovet av att skydda och värna den biologiska mångfalden och begränsa inavel hos djur för livsmedelsändamål så långt det är möjligt för att undvika risken att de drabbas av globala epidemier. En djurpopulation med stor genetisk variation klarar bättre förändringar i miljö, sjukdomshot m m.**

- **Spårbarhet och märkning är viktiga för att ge konsumenten möjlighet att göra medvetna val.**
- **Vi vill understryka oron för äganderättigheter, patent etc. och en koncentration av resurser för avel.**
- **Det är viktigt att betona faran med global handel med kött från klonade djur där ett villkor måste vara tillräcklig dokumentation liknande den vid import av kött som innehåller hormoner.**

Kloning tillför konsumenten ingen nytta

Så arbetar vi

Sveriges Konsumenter arbetar alltid med konsumenternas bästa för ögonen. Vi slår vakt om deras intressen och verkar för att människor ges ökad möjlighet att använda sin konsumentmakt.

Det gör vi genom påverkansarbete, opinionsbildning och folkbildning. Vi representerar konsumenterna i samrådsorgan och beslutsforum i Sverige, EU och i övrigt internationellt.

Inom EU sitter vi bland annat med i EFSA som är den europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten. Samverkan med andra konsumentorganisationer internationellt är här en av nycklarna till framgång. Vi har även ett nordiskt samarbete i Nordiskt Ministerråds kontaktorgan för livsmedelsfrågor.

I arbete inom kloning påverkar vi genom att svara på remisser, representera konsumenter i olika organ, sitta i debatter och paneler, skriva debattartiklar och delta i nyhets- och debattprogram i radio och TV.

Vi medverkar i nätverket Matvalet, sitter i Jordbruksdepartementets referensgrupp för jordbruksfrågor och deras arbetsgrupp för konsumentorganisationer. Vi sitter dessutom med i Livsmedelsverkets referensgrupp för livsmedelsfrågor.

Vi har även en särskild arbetsgrupp om livsmedel med representanter från medlemsorganisationerna som möts regelbundet och diskuterar aktuella frågor. Dessutom skriver vi rapporter, arrangerar seminarier och deltar i Almedalen.

Sveriges Konsumenter är en oberoende, partipolitiskt obunden paraplyorganisation med ett trettiotal medlemsorganisationer och enskilda medlemmar.

Målet är ökad konsumentmakt och att politiker, näringsliv och myndigheter alltid ska ha konsumenternas bästa för ögonen.

Genom påverkan och opinionsbildning, både nationellt och internationellt, arbetar vi för att konsumenter ska kunna göra medvetna val, inte minst för att kunna stödja en hållbar utveckling.

Sveriges Konsumenter är en ideell organisation med två dotterbolag. Det ena är Råd & Rön AB som ger ut den välkända tidningen Råd & Rön med tester och konsumentinformation. Det andra är KonsumentCentrum, som bedriver konsumentvägledning i delar av stockholmsområdet.

Mer information på www.sverigeskonsumenter.se och www.radron.se